

SEDEMDESETLETNICA FRANCETA GODCA

Slikar z violino pod pazduho

Srečanje s slikarjem umetnikom, ki praznuje sedemdesetletnico je prijetno doživetje; srečanje in pogovor s Francetom Godcem pa je povrh tega še zanimivo.

Mojster se je rodil 1910. za Bežigradom. Študiral je na zagrebški akademiji pri učiteljih Kršiniču in Babiču. Študije je dokončal v Ljubljani pri Strnenu, Jami in Tratniku. Sodeloval je na mnogih razstavah v Jugoslaviji in inozemstvu. Od leta 1937 je imel več kot sto samostojnih razstav.

Vznemirljiv sogovornik, z vedno prižgano cigareto, odkrit in svojevglav, nepopustljiv v svojih nazorih. Tancice svojih misli odstira počasi, kljub temu pa temperamentno.

KOT MLADENIČ STE BILI NA RAZPOTJU: GLASBA ALI SLIKARSTVO, ODLOČILI STE SE ZA UMETNOST.

«Romain Roland je zapisal, da ima vsak talentiran človek več talentov, žrtvovati mora ostale, da se uspešno posveti enemu. Nikoli nisem zanemarjal likovništva, ki sem ga z glasbeno vzgojo istočasno intenzivno prakticaliral in se učil od 6. leta starosti.»

KAKŠNO JE BILO TISTE ČASE UČENJE SLIKARSTVA, KO STE SE VI V ZAGREBU IN POTEM V LJUBLJANI SEZNANJALI Z NJIM?

«Ivan Meštrovič mi je nekoč v pismu napisal: »Veliko je dobrih učencev od slabih učiteljev, toda še več pa slabih od dobrih učiteljev«. Šola slikarstva je bila mnogo strožja; opirala se je na zelo natančno izdelan program. Danes pa je vse to zelo svobodno. Sicer pa so vsi, tudi največji svetovni umetniki, bili najprej začeteniki.»

STE ZADOVOLJNI, DA OSREČUJETE S SVOJIM DELOM TUDI DRUGE?

«Zavedam se in praksa mi dokazuje, da s svojim delom bolj ali manj osrečujem tudi druge.»

CENITE SVOJE DELO?

«Jasno, saj bi drugače že zdavnaj opustil slikarstvo.»

ČE NAREDITE SLABO SLIKO, KAJ STORITE Z NJO? KAKO JE PO VAŠEM MOČ UGOTOVITI KAKOVOST, MORDA TUDI IZJEMNOST LIKOVNEGA DELA?

«Dosti slabih slik sem že zagrešil, ker pa sem napravil tudi dobre, to vzdržuje ravnotežje in me vzpodbuja k vedno novemu delu. Samo izkušeno poznavalec takoj pozna kvaliteto slike, do izkušnosti pa se pride šele po dolgih letih študija, primerjanja

in spoznavanja zgodovine in tehnologije slikarstva. Moderna umetnost je zavrgla vsa tisoč let veljavna pravila in se spustila v pustolovščino, ki daje možnost tisočim, da se pod plaščem »svobode« izražajo mnogokrat brez potrebnega znanja »po svoje – originalno«. Toda tudi v tem strokovnjak lahko ugotovi znanje ali neznanje ustvarjalca. Mati moderne umetnosti je demokracija, ki je ustvarila tehnično revolucijo.»

LAHKO VAM REČEMO GLASBENIK LJUBITELJ. OB VAŠI SEDEMDESETLETNICI JE BILO ZAPISANO, DA STE BILI SVOBODEN ČLOVEK Z VIOLINO POD PAZDUHO NA POTI V SLIKARSKI ATELJE. SLIKATE OB GLASBI?

«Poskušal sem v ateljeju – pa ni šlo. Kadar delam ne utegnem poslušati dobre glasbe, za slabo je pa škoda časa. Za slikarja je narava simfonični orkester, ki nenehno napolnjuje njegovega duha.»

KAJ SLIKATE, KJE SLIKATE?

«Slikam povsod: v ateljeju, v sobi in na prostem. Važno je, da ni okoli mene ljudi, ki bi me pri delu – ki je intimno opravilo – motili, opazovali ali nadlegovali.»

STE KATERO SLIKO USTVARJALI ZELO DOLGO ČASA, JO POPRAVLJALI, NAD NJO OBUPOVALI, NA KONCU PA JO Vendarle dokončali in bili z njo zadovoljni?

«So slike, ki sem jih delal daljši čas, s presledki, nikoli pa nisem obupoval nad narejenim; bolje bi bilo reči o novem izzivu.»

KAJ VAM JE LJUBŠE SLIKATI: ČLOVEKA, TISTO KAR JE ČLOVEK NAREDIL, ALI POKRAJINO?

«Zelo rad sem in zelo rad bi slikal človeka v vseh mogočih pogledih – tako vizuelnih kot duševnih. V krajino sem se zatekel iz ljubezni do narave.»

NA SVOJI SLIKARSKI POTI STE SE VEDNO IZOGIBALI RAZ-

NIM »IZMOM«; JE BILO TO TEŽKO?

«Nikoli se nisem umikal vplivom, res pa je, da se nikoli nisem predajal posnemanju.»

V SLOVENSKEM LIKOVNEM SVETU STE ŽE OKROG PETDESET LET...

«V teh letih sem ugotovil, da so si profesionalni umetniki neprestano v laseh in v sporih, medtem ko »samorastniki« držijo skupaj in se ne prepirajo.»

KAJ VAS JE POSEBNO NAVDUŠILO, KO STE HODILI PO SVETU.

«Povsod po svetu najdem prijatelje. Navdušujem in oplajam se v stiku s tujino.»

BEŽIGRAJČAN STE. V NAŠI OBČINI ŽIVI IN TUDI DELA ČEZ 30 AKADEMSKIH LIKOVNIKOV; V OŽJI DOMOVINI JIH JE TUDI VELIKO. SE VAM TO ZDI DOBRO?

«V bistvu je vsak človek umetnik, tak ali drugačen, prav posebno pa še otroci. Picasso je

Plečnikov tivolski aleji. Kje so spomeniki, kje dekorativne plastike? Ta praznina je spričevalo nizke kulturne osveščenosti Slovencev. Zgodovino starih narodov poznamo v prvi vrsti po za slugi umetnikov. Umetnost je svetinja in dragulj vsakega kulturno osveščenega naroda.»

IMATE ZA LIKOVNIKE, KI GREDO PO VAŠIH STOPINJAH, KAKŠEN NASVET?

«Delo, delo, korajža in vera v svoje delo. Vsem mladim talentom svetujem, da potem, ko so osvojili primerno znanje, nastopijo na razstavah, da tako pokažejo kaj delajo in nakažejo s tem svoje jutrišnje delo.»

MIRO ŠUBELJ

V Bežigrajski galeriji smo se dvakrat v decembru (9. in 26. decembra) srečali z zanimivim projektom – gib zvoka. Izvajalca, pesalka Jasna Knez in tolkalist Miloš Bašič, sta obakrat požela zaslužen priznanje občinstva. Upamo lahko, da se bomo s takimi in podobnimi kulturnimi dogodki srečevali pogosteje.

M. Š. – Foto: JAKA BREGAR

Mladi navdušujejo

V Bežigrajski galeriji so razstavljali učenci Centra za kulturo mladih Pionirskega doma

Tradicionalna razstava likovnih del učencev Pionirskega doma-Centra za kulturo mladih, ki jo imamo priložnost vsako leto videti v Bežigrajski galeriji ob prehodu iz starega v novo leto, tudi tokrat razveseljuje ljubitelje umetnosti. Mladi slikarji, kiparji in grafiki s svojimi deli prispevajo k še lepšemu novoletnemu vzdušju.

Razstava zagotovo sodi med boljše v programu Bežigrajske galerije, ki nam iz leta v leto predstavlja vse bolj zahtevnejši in pestrejši program kljub finančnim težavam, ki so prisilile občinsko Zvezo kulturnih

organizacij, da je morala celo poleti, ko so v Ljubljani tudi številni turisti, ta prijeten kulturni prostor kar za dva meseca zapreti.

To, kar nam otroci predstavljajo v Bežigrajski galeriji letos, gotovo sodi v vrh otroškega likovnega ustvarjanja in prav verjetno je, da bomo imena mladih ustvarjalcev srečali čez leta tudi med umetniki z akademskimi naslovi. Vsekakor velja pohvaliti izredno prizadevno in kvalitetno delo in vodenje, za katerega imajo zasluže akademski slikarja Lado Pengov za slikarstvo, Drago

Hrvacki za grafiko in akademski kiparka Dragica Čadež za kiparstvo. Slike, grafike in plastike, ki so jih mladi ustvarjalci razstavili so resnično rezultat prizadevnega dela in sodelovanja med mentorjem in učenci in nekateri med njimi si zagotovo zaslužijo naslov »male umetnine«. Preprost pristop, izrazna sugestivnost in moč ter občutek, da so otroci resnično doživljali svoje delo, so kvalitete, ki dvigujejo to razstavo nad običajno raven. Mladi ustvarjalci bi si zato zaslužili, da bi bilo njihovo delo večkrat predstavljeno na ta način, da bi ne ostalo le pri Bežigrajski galeriji, ki takim vzpodbudam vedno široko odpre vrata. M. B.

RAZSTAVA STRIPA

»Deveta« umetnost na ogled

V avli družbenega centra Bežigrad je bila pod pokroviteljstvom občinske konference Zveze socialistične mladine razstava del štirih mladih striparjev: Boštjana Debeljaka, Igorja Ribiča, Ivana Staniča in Saše Jankoviča.

Res je, da to ni prva tovrstna razstava za Bežigradom; spomnimo se le lanskoletne razstave stripa na tematiko NOB ob Jugoslovanskem kongresu stripa. Kljub temu pa pomeni razstava mladih avtorjev svojevrstno podvig, saj se besede strip še vedno drži prizvok tako imenovane šund literature, čeravno postaja nedvomno vse bolj razširjen in vpliven medij, obenem pa ga tako v svetu, kakor pri nas vse bolj priznavamo za svojevrstno, »deveto« umetnost. Tako je razstava stripov še vedno dokaj nenavaden dogodek. Vendar pa dela, razstavljena v avli družbenega centra Bežigrad (čeprav je v njih še močno prisotna začetniška robotost), obiskovalca niso pustila ravnodušnega.

P. itegnili so ga bodisi z vsebino, ki je v večini del humoristična, bodisi s svojo risbo. Slednja je zlasti izrazita pri Igorju Ribiču, ki je gotovo znan bralcem revije Zabavnik, kjer objavlja serijo Dolfe Struna. Boštjan Debelak v svojih delih priteguje ne toliko z risbo, kot z vsebino, ki meji med kubizmom in črnim humorjem. Posebej omembe vredna pa je oblika njegovih stripov. Boštjan se je uspel izogniti običajnemu uokvirjanju posameznih slik. Njegov strip okvir vsrka vase, ga prestavlja in oblikuje tako, da skorajda popolnoma izgubi prvotno funkcijo meje med sliko in okoliškim praznim prostorom. Namesto tega postane del, notranji element slike, ki ima v njeni zaključeni celoti svoj delež njenega poslanstva – sporočila. Še zlasti je ta pojav izrazit pri stripih o črvičku Glističu.

Ivan Stanič se na razstavi predstavlja s serijo doživljajev svojih balončkastih ljudi »virusov«, katerih zgodbe lahko zasledujemo tudi v reviji Mladina. Tudi Sašo Jankovič se predstavlja s serijo kratkih humorističnih stripov, kakršne objavlja v reviji Mladina in zadnje čase tudi v mesečniku Meh za smeh. Še zlasti izstopa serija Kapitani, v kateri opi-

suje smešna, včasih že kar banalna doživetja kapitana velike bojne ladje in njegovega priločnika. Omembe vreden je tudi strip Koliščarji, za katerega je avtor na lanskem natečaju za domači strip revije Mladina dobil drugo nagrado. Gre za časovno popolnoma nedefiniran strip, katerega dogajanje je postavljeno na ljubljansko jezero. Razplet, ki se konča s tragično smrtjo enega glavnih junakov in z izsušitvijo jezera, pokaže, da je av-

tor v stripu pravzaprav izrazil svoje mnenje ob polemiki o hidroenergetski izrabi reke Soče in da so Koliščarji pravzaprav avtorjev prispevek v tako imenovani »bitki za Sočo«.

Sodeč po zapisih v knjigi vtisov je bila razstava med obiskovalci dokaj lepo sprejeta in tako lahko upravičeno upamo, da to ne bo zadnje srečanje mladih striparjev za Bežigrajsčani.

J. A.

»MISSA IN A MINOR«

Druga premiera Mladinskega gledališča

Konec lanskega leta, na tančnejše 21. decembra, je Slovensko mladinsko gledališče uprizorilo že drugo premiero: »Missa in a minor« s podnaslovom O rečeh države in revolucije, v kateri je režiser in scenograf Ljubiša Ristič zbral besedila Lenina, Trockega, Zetkina, Štajnerja, Kiša, Manna, Majakovskega, Bakunina in drugih. Pri oblikovanju predstave so poleg celotnega ansambla, okrepljenega s študenti z Akademije, sodelovali še Nada Kokotović (pomočnica režije in koreografinja), skladatelj Davor Rocco, kostumografinja Doris Kristič, korepetitorica Milena Grm ter asistent režije Vito Taufer.

O predstavi, ki je brez dvoma

vredna ogleda, so gledalci povedali:

Sandi Čolnik: »Vesel sem, da se prav v moji občini dogajajo najbolj razburljivi kulturni dogodki v Ljubljani.«

Olga Blejč, študentka ekonomske fakultete: »Zelo zanimiva predstava, vendar na trenutke tudi sila naporna, saj težko slediš celotnemu besedilu.«

Barbara Radanović, referentka: »Odlična predstava! Predvsem pa občudujem igralce, saj so v zelo kratkem času naštudirali dve zelo težki predstavi.«

Simon Vodopivec, študent: »Odličen ambient, izvrstni igralci, skratka krasna predstava.«

JASMIN PETAN

SPREHOD PO RAZSTAVNIH PROSTORIH

RAZSTAVNI PROSTOR ZRMK

V Zavodu za raziskavo materiala in konstrukcij na Dimičevi 12 razstavlja od 12. januarja naprej umetniške fotografije Janez Juvan, član foto sekcije »Dela«, ki deluje pod okriljem DPD Svobode Bežigrad.

Janez Juvan je zaposlen v CGP Delo. Fotografirati je začel kot gimnazijec, pozneje je izdal tudi pesniško zbirko »Potopljeni mesec«; zadnjih pet let se intenzivno ukvarja z izpovedovanjem v fotografiji. Doslej je sodeloval na 76 razstavah doma in v tujini, samostojno pa se je predstavil na petih razstavah.

Razstava v ZRMK kaže toplo človeško razumevanje našega vsakdana, optimistično obarvan dialog med umetnikom in svetom. Tiha, vendar pa globoko razmišljajoča razstava, je na koncu koncev tudi sad sodelovanja med kulturno sekcijo ZRMK in foto sekcijo Dela, kar je tudi treba pozdraviti.

GALERIJA C. ŠTUPARJA

V Galeriji Ceneta Štuparja na Črnučah, Titova 379 (Dom borcev NOV) je do 22. januarja na ogled razstava Bežigrajski likovni ljubitelji 1980. Razstavo, ki je nastala na srečanjih bežigrajskih likovnikov ljubiteljev, so si pred časom ogledali Ribničani, upati pa je, da se bo še kje pokazala občinstvu.

Proti koncu tega meseca bodo v Galeriji Ceneta Štuparja pokazali svoja dela člani likovne skupine pri DPD Svoboda Črnuče.

COMMERCE

V Commercu te dni razstavlja olja, pasteje in akvarele akademski slikar iz Kamnika Ferdo Majer. Njegovo poetično izpovedna olja in lirični utrinki zanimivih krajinskih motivov so tudi tokrat, nedolgo po zanimivi razstavi v Bežigrajski galeriji, našli primerno mesto za predstavitev.

Umetniško delo naseli v prostor toplino in duha, zato naj se vsaj katera slika kdaj preseli iz razstavnega prostora tudi v kakšno konferenčno sobo ali drug delovni prostor v delovni organizaciji; tudi tako bi postajali bogatejši.

BEŽIGRAJSKA GALERIJA

V petek, 16. januarja, je bila v Bežigrajski galeriji otvoritev razstave likovnih del Franceta Kugliča. Razstavljalec je sicer bolj znan po svojem delu na področju arhitekture in oblikovanja, kljub temu pa ga likovna ustvarjalnost spremlja skozi vse življenje. V letu 1980 je France Kuglič dopolnil osemdeseto leto. Vseskozi je ostal izrazit samorastnik. Svojo svojevrstno poetično vizijo sveta si je zgradil v vzdušju bogate impresionistične, postimpresionistične in realistične dediščine.

V Bežigrajski galeriji France Kuglič razstavlja slike v olju, temperi in akvarelih. V kulturnem sporedu ob otvoritvi razstave je sodelovala pianistka Tatjana Ognjanovič.

TOMAŽ GORJUP V NOvem SADU

Prijetno nas je razveselila vest, da bo te dni razstavljal svoja likovna dela v Novem Sadu bežigrajski akademski slikar Tomaž Gorjup.

Našega slikarja je k sodelovanju povabila Galerija Radnički univerzitet Radivoj Čirpanov iz Novega Sada. Vabilo je prišlo zaradi dobrega odziva, ki ga je imela Gorjupova razstava pred časom v Beogradu. Razstavljenih bo 36 novejših olj. Otvoritev razstave bo v četrtek, 22. januarja.

M. P.